

WERNER KRAUS

Scénář k rozhlasové reportáži

„Život egerlandského kluka v Karlovarském kraji“

Slyšeli jste někdy o egerlandštině? Víte, co to je, a odkud pochází? V naší reportáži se nejen o ní dozvíte více.

1/00:27 — 00:47

„Moje rodina je původem německá, takže já jsem se narodil nebo vyrůstal v, ehm...., německém prostředí, kde jsem se naučil první mateřskou řeč, což znamená němčinu, místní němčinu, egerlandštinu. Až když jsem šel do školy, tak, víceméně, jsem se naučil česky.“

Od pana Krause jsme se dozvěděli, že egerlandština je dialekt německého jazyka používaný v rozsáhlé oblasti západních Čech. Vyvíjela se po staletí od dvanáctého století. V německém pohraničí se dodnes používá jazyk podobný egerlandštině.

1/13:32 — 13:49

„A ten dialekt je zajímavější, to taky málokdo ví, ten měl svoji gramatiku a ten se vyučoval ve školách. Můj otec, kterej navštěvoval teda vesnickou čtyřtřídku, tak ten ještě psal a četl egerlandsky.“

Pan Kraus má egerlandštinu spojenou se svým dětstvím, na které rád vzpomíná.

S odstupem času však vnímá své dětství i v jiném světle.

1/17:08 — 17:24

„Jo, v té době, to si neumíte představit, prostě nic nebylo, všechno jste sháněl, pod pultem prostě, nějaký ovoce pro děti nebo oblečení... Všechno chybělo prostě, no. Takže ta nespokojenost těch lidí tady byla velká.“

Konec 50. a začátek 60. let byl v socialistickém Československu složitým obdobím, stát zasahoval do života obyčejných lidí.

1/19:01 — 19:12

„Člověk nemoh' o sobě rozhodovat sám.... Stát řek', půjdeš do této školky, do týdle školy, půjdeš do tohodle učení.... Stát nařizoval všechno, prostě.“

Pražské jaro zanechalo výraznou stopu v jeho paměti.

1/03:04 – 03:37

... „Pak si vzpomínám jako 14letý hoch obsazení Ruskem, to znamená osmašedesátej, Pražské jaro, kde jsme jezdili na kole jako kluci mezi tankama, který, byly potom soustředěny naproti kasárnám v Sokolově, a to ráno si velice dobře vzpomínám, protože maminka nás vzbudila s bratrem, brečela, a kolem oken jezdily ty tanky právě, a... si myslela, že bude válka.“

Během 80. let pan Kraus se svou manželkou uvažovali o emigraci.

1/16:45 – 17:08

„Přemýšleli jsme o emigraci s mojí manželkou těsně před revolucí, i když to slovo nerad, ale před těma změnama politickéjma, protože už to bylo tak špatný, a děti byly v té době ještě malé. Jsme říkali: „Aby měly budoucnost,“ tak jsme uvažovali o tom, a to spíš na podnět mé ženy, která je Češka teda, že bysme podali žádost o vysídlení. No a pak přišla ta změna, a pak se všechno prostě... změnilo všechno.“

Sametová revoluce otevřela dveře novým možnostem, podnikání bylo jednou z nich.

1/20:14 — 21:03

„No, bylo to velké riziko, nikdo nevěděl, jak bude, co bude. Neměli jsme možnost úvěru, takže jsme na soukromé bázi, přes příbuzný, známý, získali nějaký finance, abysme to mohli rozjct.“

Na silvestra 1991 pan Kraus otevřel po dlouhé a náročné rekonstrukci penzion a restauraci, jejíž název, Egerländer Hof, přilákal řadu místních rodáků.

2/06:13 — 06:37

„To bylo věčně plný bývalýma rodákama. Takže to byl ohromnej přínos, pak jsme byli známí, oni mají tydlety různý spolky, maj' svoje časopisy, všude se to psalo, že v Karlových Varech rodák, prostě, otvírá restauraci. No, a to mně to získalo jméno během roku, dvou, a to nás teda zachránilo se vším.“

Během vyprávění o bývalých rodácích z Karlových Varů jsme se dostali zpět k egerlandštině. Zajímalo nás, kolik lidí v jeho okolí používá tento jazyk.

1/12:15 — 12:36

„Je jich hrozně málo už. Jsme asi, co si vzpomínám, s kamarádem asi jedna.... poslední generace, protože většina se vysídlila, ještě jednou, v tom osmašedesátým, a ten zbytek, co tu zůstal, to byly většinou smíšený manželství.“

A jaká je tedy aktuální situace egerlandštiny?

Zájem o ni dále upadá, ale dbá se na to, aby nezanikla. Její historie se dochovává v muzeu v Marktredwitz, které také zve své návštěvníky na napínavou cestu časem do minulosti historického území Egerland.